

DOMOVINA

Izida dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 kruno temeljne pristojebine ter od vsake petit-vrste po 20 v za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primeren popust. — Naročnina za celo leto 8 krun, za pol leta 4 krun, za četrta leta 2 krun; ista naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Nekaj besed.

(S posebnim ozirom na polemiko „Slov. Gospodarja“ zoper „Domovino“ v zadevi mladeniških shodov.)

Po vseh koncih in krajih slovenskega dela naše dežele se pogreša sposobnih moči za narodno delo. Neštevilni slučajji grozeče nevarnosti za slovensko posest se vsak dan pojavljajo. Narodnih delavcev z obrušeni nazor in s krepkim pogumom je pa obupno malo. Takšnih pa, ki bi se ne morali boriti za svoj vsakdanji kruh, ki bi mogli in hoteli vse svoje sile posvetiti narodu, takšnih skoro sploh ni. Zato se pa kaj ukrene šele, ko je največja sila, ko voda takorekoč že v grlo teče, in še v tem slučaju se stori le toliko, kolikor kdo — utegne, potem pa zopet konec. Vse naše narodno delo je nekakšno — diletantstvo.

Prav posebno velja vse to, kar smo tu po vedali, tudi o našem časopisu. Jako lepo bi bilo, ako bi imeli štajarski Slovenci znatno število žurnalistično izvežbanih neizprosno delavnih moči. Še lepše bi bilo, če bi iz našega časopisa odsevala jasna slika v vse podrobnosti natančno preračunanega narodnopolitičnega delovanja dobro organizovane narodne stranke. Spodnja štajarska bi bila kmalu čista tujega plevela. Pa stvar ni taka. Časniških podjetij, ki bi imela po vseh krajih dežele za vse stroke nastavljene spretno sodelujoče moči, takih časniških podjetij nimamo. Tudi tu vlada diletantstvo. Piše se, kadar kdo utegne in kar kdo slučajno prilično razume. Da bi narodna stranka vzdrževala svoje glasilo in nastavila zadostno število uglednih in sposobnih moči za sodelovanje pri istem, tega še dolgo ne bomo dočakali. Premalo je nas, premalo naročnikov, premalo tudi — razuma za vse to. Iz tega pa sledi, da n. pr. tudi „Domovina“ priobčuje večkrat dopise posameznih do pisnikov, ako je v teh dopisih le količkaj zdravega jedra, akoravno uredništvo ne soglašava vsem s tam izraženimi nazori. Ker se godi pri nas vse v obliki diletantstva, naj bi tudi predlogi in nazori takih dopisov bili podani javnosti v pretres — kot darilo mislečemu občinstvu, da odobri, kar se mu zdi dobro, zavrže, kar mu ni prav.

To se nam je zdelo potrebno poudariti, predno se bavimo z vprašanjem o mladeniških shodih, katero je vzd gnilo zadnji čas okoli „Slov. Gospodarja“ obilo prahu valed nekega našega dopisa iz Slovenskih gor.

Ni še dolgo, kar sta „Slov. Gospodar“ in „Naš Dom“, oziroma, kar so možje, ki ta dva časopisa v Mariboru izdajajo, začeli živahno delovati za združevanje mladine v mladeniških, oziroma ločeno v dekliških družbah in na posebnih mladeniških shodih. Samoočebni se razume, da je zelo važno, ako se skuša za kakoršnokoli dobro stvar pridobiti zlasti mladino, kajti starejši svet za nova gibanja mnogokrat ni več vsprejemljiv. Zato je iz narodnega stališča le odobravati in pozdraviti, ako kdo zlasti našo mladino navaža k odločnemu narodnemu življenju. V kolikor so v tem oziru ngodno vplivali najnovejši mladeniški shodi in mladeniška društva, jim tudi mi priznavamo važnost in se

uspehov veselimo. Ako se gori imenovana mariborska lista ponašata, da sta z vzbujanjem mladeniškega združevanja v narodnem oziru mnogo dosegla zlasti nasproti „Štajercu“, ju mi zato prav nič ne zavidamo. Želimo le, da bi ti uspehi bili res znatni in trajni in ne samo navidezni.

Toda ti mladeniški shodi so čimdalje bolj dobili obliko, ki nekaterim ni ugajala. Ti so začeli zahtevati, da se vrše ti shodi bolj v narodnem duhu nego doslej. Oni, ki so to željo tudi v našem listu po nekem dopisniku iz svoje srede izrekli, pa niso bili „prvaki“, kakor meni „Slov. Gospodar“, ampak so isti pri tem kakor sploh pri dopisih v naš list precej nedolžni, ker za naš list sploh ne pomočijo prevečkrat peresa v črnilo. Reakcija zoper duh mladeniškega združevanja se je začela v srcu Slovenskih gor, iz kroga mladih mož, ki so bili svoj čas vztrajni sotrudniki „Slov. Gospodarja“ in „Našega Doma“. Ti nas pa zagotavljajo, da so njihovega mnenja v dobrih treh četrtinah tudi ostali mladi ljudje njihovega okraja. Če „Slovanski Gospodar“ tega ne veruje, ga ne moremo siliti, samo povemo mu, kar smo izvedeli. Ti mladi ljudje pa pravijo (glej uvodni članek „Domovine“ štev. 62), da so sami navdušeni privrženci mladinskega gibanja. Da, pravijo celo naravnost, da spoštujejo geslo „Moli in delaj!“ Hočejo pa — tu citiramo — „značaj za narodno prosveto navdušenega mladeniškega zborovanja, ne pa značaja velikih romarskih shodov“. Ne ugaja jim, da se oni tovariši smatrajo za najboljše, ki se znajo najbolj pobožno držati in zmerjati one za nemškutarje, ki ne grede k skupnim pobožnostim. Ne ugaja jim, da se cerkvene svečanosti združujejo z veselici, kjer se poleg drugega govori tudi o narodnosti in se slavi kot zavedne slovenske mladice one, ki so se udeležili takih slavnosti. Z gori omenjenim uvodnim člankom so pozvali ti mladeniči iz Slovenskih gor prirejevalce mladeniških shodov, naj se ozirajo na te želje, ker menijo, da bi celo gibanje utegnulo ohrometi, kar bi jim pa kot zavednim Slovencem ne bilo prav.

Zdaj pa pridemo do tega, kar je pravzaprav povod, da danes prisiljeni te vrste pišemo. Gre se namreč za vprašanje, kako hvalječnost je „Slov. Gospodar“ izkazal onim narodno navdušenim mladim ljudem, ki se v našem listu pritožujejo zoper nedostatke v organizaciji, katera ima sotrudnike „Slov. Gospod.“ in „Našega Doma“ za svoje duševne očete. Vpraša se, kako se „Slov. Gospodar“ odreže, če ima s kakim drugim časopisom recimo z „Domovino“ opraviti v kaki zadevi, kjer se je dal prostor kaki ideji, s katero se „Slov. Gospodar“ ne strinja.

Odgovor je ta, da „Slov. Gospodar“ sumniči „Domovino“, da hoče bujskati zoper narodno (!) gibanje mladine; boji se valed takega dopisa, da je stopila „Domovina“ celo v tajno zvezo z liberalci in menda celo z ložo framasonov! Še več, „Domovina“ je baje stopila celo s „Štajercem“ v prijateljsko razmerje in bode valed tega pod splošnim geslom „ne čitajte slabih časopisov“ treba še očitneje odavetovati čitati jo, nego so to delali zaščitniki „dobrih“ časopisov dosedaj.

To samo omenimo. Kakor znano, se mi takih kosti, kakor nam jih je ponudil „Slov. Gospod.“, ne oprijemamo. Temnanj se pa damo valed takega odgovora odvrtni od tega, kar smatramo našemu narodu koristnim. Ako bomo videli kako opravičeno pritožbo v našem javnem življenju, ne bomo se ji izognili valed strahu, da bi nas „Slov. Gospod.“ stavil v eno vrsto s „Štajercem“. Ali je to zanj in za narodno stvar, v kolikor se za njo bori, koristno, le to vprašanje mu svetujemo v natančen študij. Mnogo narodnega dela nas čaka; kolikor ga bomo zmagovali, toliko ga bomo opravljali. Da bi nam ga zmanjkalo, tega ni pričakovati, in naravno je, da nas le veseli, čim več moči se posveti nesebičnemu delu za naš narodni napredek.

Če bi se pa ne dala beseda onim, katerim se ta ali druga pot do tega smotra ne zdi popolnoma prava, s tem bi se naši skupni stvari — slabo služilo. To naj vpoštevajo prirejevalci mladeniških shodov — v tem slučaju jim želimo največ uspeha. Sumničarja pa naj opustijo, kajti kakor povsod je poštenost temeljni pogoj uspehov tudi v prizadevanjih za blagor skupnosti, naroda. Poštenosti torej zahtevamo!

Celjske in štajarske novice.

(Za „Gospodarjem“ „Slovenec“.) Komaj smo bili napisali naš današnji uvodni članek, da našim bralcem v zabavo povemo, kako hudo nas je „Slov. Gospodar“ „zdelal“ zaradi dopisa kmetskega mladeniča iz Slov. gor, že je prišel na nas nov — pričakovani voden udarec iz Ljubljane. To je zmiraj tako bilo. Gosp. Korošec namreč iz izkušnje prav dobro ve, da mariborski škof ne pozna nič šale, če „Gospodar“ vse preveč zabavlja čez „prvake“. Zato je kakor ob priliki zanj žalostne časniške vojske zoper nas ob Veliki noči tega leta tudi tokrat zapovedal, da nekaj manj posrečenih sofizmov in bolj hinavskih zavijanj pošlje „Slovenec“ na nas. Razun tega se je sklenilo dotični dopis našega lista na vseh bodočih mladeniških shodih stavkov temeljito ovreči z emfatičnim vzklikom „neumnost!“ pri vsaki tretji besedi dopisa. Za nas ima vse to poleg „bridkih“ ur, katere sta nam „Gospod.“ in „Slovenec“ prizadjala, vendar tudi mnogo tolažilne vsebine. Sklepamo namreč, da bodo gospodje prireditelji mladeniških shodov zdaj gotovo prepričani, da so prav popolnoma zmagali na vsi fronti, in ker smo pri vsem drugem vendar dobrosrčni ljudje, ki radi komu kaj do brega privoščimo, zato nas veseli in tolaži, če so „Gospodarjevci“ in „Slovenčevci“ na tak skrajno cenen način prišli do srečne zavesti vesoljne sijajne zmage — nad domišljenim sovražnikom, zaveznikom „Štajerca“, „Deutsche Wacht“, Tavčarja, Schwegla in morebiti po kaki še novejši verziji tudi Wolfa ali Viljama II. Mi kakor rečeno ne bomo vsakega posameznega stavka gori imenovanega našega dopisa posebej še enkrat preiskavali in „Slovenca“ prepričevali o njega dobroti ali slabosti. Nasprotno želimo prirejevalcem mladeniških shodov, da zdej po dobljeni zmagi nad „Domovino“ priredijo še prav mnogo shodov in naši ukaželni, narodno navdušenosti prekipevajoči mladini če mogoče

še kaj pametnejšega pripovedujejo kakor pišejo, če polemizujejo z „Domovino“. Da bi mi v naših narodnih zadevah dajali komu kake nauke, si gospodje „Slovenčevi“ prepotentneži sicer kar najodločneje „prepovedujejo“ in bi se nam baje hudo zgodilo, če bi se predrznili tudi mi v perečih narodnih vprašanjih kaj nasvetovati s čimer bi se oni ne strinjali. Toda mi vemo, da se niti pri teh gospodih župca ne je tako vroča, kakor jo skuhajo. Zato v vsi potrebnosti ponižnosti dajemo nauk: Ne spravljajte vendar sveta in zlasti svojih ubogih bralcev v toliko zmotnjo in v tolike dvome kakor z Vašo tokratno polemiko zoper naš list. Dolžite nas zveze z „liberalci“. Ali se Vam ne zdi, da se Vam bode dr. Tavčar neusmiljeno v pest smejal, če izve, da ste Vi pregruntali za liberalce one, katere dr. Tavčar z ravno toliko ravnodušnostjo imenuje klerikalce! In če boste zopet kdaj na shodih svarili pred nesrečnim liberalizmom, ali si ne bodo Vaši poslušalci mislili, da liberalci vendar niso nič tako groznega, ako se spomnijo, da Vi tako lahkomišljeno nadevate celo nam primlek liberalcev? In kakšno nesrečno pobujanje dajete ubogemu našemu ljudstvu šele z natočevanjem glede našega narodnega prepričanja! Naš narod dannadan vidi in čita, kak neizprosen boj za življenje in smrt bijemo z narodnim odpadništvom. Vi nas pa v svoji brezmejni brezstidnosti sumničite sporazumljenja s „Štajercem“, celo z „Deutsche Wacht“, s Schweglom. Vi ljudje božji, kdo bode pa mogel v bodoče Vam slediti v boju zoper nemčurje, če se bode spomnil, da ste prištevati nekoč v svoji hudi jezi med narodne nasprotnike celo nas, ki žrtvujemo na narodni oltar svoj čas, svoj mir, celo varnost svojega življenja! — Študirajte to. Drugikrat streljajte z ožjimi možnarji, da v svoji zmedenosti sami v cev ne zlezete. Takšni streli kakor so bili Vaši zadnji, nas ne zadenejo — gredo srečno mimo! Torej pamet in — poštenost! In da se ohladite, pijte — limonado!

(Za „Dijaški dom“ v Celju) prepustila sta slavni okrajni zastop gornjegrajski in vranski svoje prispevke k ustanovnim stroškom južnoštajarske branilnice vsak po 400 K dijaškemu domu v Celju. — Pri desetletnici slov. planinskega društva v Logarjevi dolini nabrala je gospa Adela dr. Dečkova 10 K, in pri koncertu slov. dijakov tamburašev v „Narodnem domu“ daroval je g. učitelj Franki iz Primorja 10 K za „Dijaški dom“.

(Markhl, govori!) Ta mož, ki je v Celju c. kr. sodnik, se je osmeli zadnjič, ko je v lastnosti uradnega predstojnika kot priča stal pred razpelo, pred katerim je storil tudi službeno prisego, na ves glas povedati, da je to izzivanje, ako ga Slovenec v slovenskem jeziku kot c. kr. uradnika kaj vpraša. Ker je ob različnih prilikah dopisoval našemu listu ali sam ali po svojem „Rechtsfreund“ dr. Jaborneggu — pišoč za naš list vodene popravke, stavimo tudi mi enkrat nanj prošnjo, naj nam odgovori jasno in odločno na neko vprašanje. Glasi se: Ali ste gospod Markhl še zmiraj tega mnenja, da je provokacija, če Vas kdo kot c. kr. uradnika v slovenskem jeziku kaj povpraša? Ali ste se morali zadnjič samo zarekati? To vprašanje bode ostalo dotlej na dnevnem redu, dokler ne do bimo jasnega odgovora, bodisi od Markhla ali višjih oblastij. Naj Markhl še tako besno rohti o „perfidnosti Domovine“, kakor je to nekoč prav nič na povprašani storil kot priča pred sodnijo, to nas ne pripravi niti za las v stran iz našega stališča. Naše narodne pravice so nam svete in tak German nam jih ne sme teptati, temmanj, ker je v c. kr. službi. Kdor je prisegel državi zvesto službo, naj spoštuje tudi narodne pravice in svatino zvestih sinov iste države!

(„Parkfest“) so imeli celjski Nemci 15. t. m. v mestnem parku, kamor se je moglo priti samo skozi velikanke frankfurtske trobojnice kot vrata v velikonemška nebesa, kamor so po poročilih svojih listov privabili 4000 ljudi. Skupili pa so po lastnih svojih povedbah od svojih 4000 gostov — — — 6000 kron. Eden gost jim je torej povprek pustil ubogih 75 krajcarjev. Morali so tedaj gostje biti prav malo darežljivi ali prav malo imoviti ali pa jih — je bilo mnogo manj ko 4000! Pred dvema letoma so imeli

podobno slavnost. Tedaj jo je poviševala tudi c. in kr. polkova godba. Take letos ni bilo in tudi nekateri cesarski častniki so letos pustili — druge ljudi v parku. Sicer se pa po nemških listih imenujejo med glavnimi prireditelji te demonstrativno velikonemške slavnosti zopet c. kr. uradniki in njihove rodbine, posebno c. kr. gozdni nadkomisar Donner, c. kr. finančni koncipist dr. Stoschier in c. kr. poštni asistent Charwat. Kdo vzdržuje nemštvo v Celju? In ko so ob letošnjih binkoštnih mariborski nemški učitelji Celje obiskali, kazale so celjske mestne šole in mestna hiša samo velikonemške trobojnice in mestne ter štajarske protislovenske zastave, cesarske zastave ni bilo nobene. To je očitno značilo, da nemški Celjani in učitelji njihovih otrok vzgajajo mladino, ki hodi v celjske mestne šole, v velikonemškem duhu, cesarsko zastavo pa obesijo na mestno hišo samo tedaj, kadar drugače ne morejo. Vsaj je vendar dolgo trpelo v Neckermannovi dobi, da si je mestni urad sploh cesarsko zastavo omislil. Bivša „Süddeutsche Post“ je svoj čas že nasvetovala na biranje denarja za črnorumenasto zastavo, katere bi se naj podarila celjskemu mestnemu uradu, da jo obesi na mestno hišo ob avstrijskih slavnostih. „D. W.“ naj se lepo skriva s svojo udanostjo cesarju. Vsaj je vendar leta 1883, ko je vladar v Celju bil, odločno pisala, naj celjski Nemci pozdravijo cesarja s svojimi (frankfurtskimi) barvami, ne s cesarskimi, da cesar izve in vidi, kako mislijo in čutijo! — Vedno podpiranje italijanskih naklepov v avstrijskem Primorju proti Slovincem in Hrvatom po glasilih celjskih in drugih štajarskih Nemcev, je tudi znak — celjsko-nemške — lojalnosti.

(Še nekaj za juriste.) Slavni kriminalist dr. pl. Ducar je na tožbo Slovenke, zmerjane od Nemke s psovko „bindiš babu“, razsodil tako: Vi se od obtožbe zaradi razžaljenja časti oprostite, kajti dokazano je sicer, da ste gorenje besede rabili, pa s tem tožiteljice niste žažalili. „Bindiš“ je namreč toliko kakor „windisch“, „babu“ pa je stara ženska. — Zdaj bi bilo dobro poizvedeti, ali bi bil obsojen, kdor bi dr. Ducarjevi milostljivi gospé rekel, da je nemčurka babu. Če bode kdo riskiral, objavimo izid.

(„Štajerčev“ urednik invaliden.) „Štajerč“ ima za urednika moža jako živahne preteklosti Storklja je bil prinesla v zibelko njegovim poštenim kmetakim staršem k Sv. Barbari v Haloza. Bil je potem dijak, bil je bogoslovec, bil je tudi pravoslovec. Bil je pa tudi vojak prstovoljec in je postal celo rezervni častnik. Toda nekega dne ga je gnilo orožnik z nasajenim bajonetom — „skoz čevljev pale mu gleda“ — iz Haloza proti Ptuj. Zato so pa g. Drevenšek pri vojaki „šterne“ porezali in mesto častnika je bil naenkrat infanterist — pešec pri 87. peš. polku v Celju. Za bogoslovca ni bil primeren, za pravika tudi ne, še manj pa za c. in kr. častnika, no, in vsled tega je ta dobri Haložan postal „Štajeroman“, urednik nemčurškega časopisa v Ptuj. Ostal je pa tudi pešec v rezervi c. in kr. 87. peš. polka. Prišel je pred tednom dni v Celje, da bi nosil za vajo telečnjak in se malo zbrihtal za težavni posel urednika nemčurškega časopisa. Pa kaj se je zgodilo. Niti za bogoslovca, niti za jurista, niti za častnika ni bil naš Haložan sposoben, pa smelo bi se pričakovati, da bode vsaj za pešca pripraven. Pa ne! Stokal je tako dolgo, kako nujno je pri redništvu „Štajerca“ ptujekim nemčurjem potreben, da so ga sledaj kot invalida odpustili. Spoznalo je bilo, da je Haložan zbežal na splošni oslabelosti živcev. Torej nevarna bolezen, saj so živci posebno z možgani v tesni zvezi. Kaj bode zdaj s „Štajercem“. Ubogi urednik — invalid!

(„Ringove“ spodnještajarske razglednice.) — Celje teži proti jugu. — Celje dne 5 avgusta 1903. Sedel sem z nekim odvetnikom pri mizi, kar se ne zgodi prav kmalu. Pripominjam, da se je kazal ultranemski in da se mi je dozdevalo toliko pošten, kolikor mu je dopuščala njegova poslovna politika. Tako mi je rekel tekom pogovora: „Celje ne teži proti Gradcu, Celje teži proti Trstu“. Bil sem razočaran. Taka beseda iz takih ust se mi je zdela nekako narodno izdajstvo, kakor „Proč od Gradca!“ Začel sem premišljevat. Ali ne čutim tudi sam pri sebi, kako

v resnici manjka duševna zveza med nemškim Srednjim in Gornjim Štajarjem? Ideje, ki tam gori vladajo med narodom, se izgube ob Muri in Dravi, in tuj svet leži onostran te meje. Tudi promet nas jako malo veže. Katere skupne zadeve pa vodijo nemškega Štajarca v Celje? Kvečjemu kaka deželna slavnost. Tako so bili pri neki deželni gasilski slavnosti Gornji Štajarci prisotni. Nekdo izmed njih je pravil o dobljenih vtisih: „Ne vem, ali jaz nisem Nemec, ali pa Celjani niso. Njihov izgovor in njihovo obnašanje se mi vidi popolnoma tuje.“ Enako se godi celjskemu Nemcu na Gornjem Štajarskem. Udeležil se je nekdo nekega lova na Gornjem Štajarskem. Ko je prišel domov, je pripovedoval: „Oni tam gori niso nikaki Nemci. Pri pojedini sem govoril, pripovedoval o naših bojih, pa me niso umeli.“ Tako se godi Nemcem s Celjani in Celjanom z Nemci. Zato ne zahajajo drug k drugemu. Medtem pa v Celju vse mrgoli Kranjcev. Na ulici vidiš čisto Hrvate, Istrane, Italijane. O čem govorijo ljudje v javnih lokalih? O Ljubljani, Trstu, Zagrebu. Kam pošiljajo redno mesarji meso? V Reko, Opatijo, Trst. Kam se napravljajo izleti? V Ljubljano, ako ne pride ljubljansko gledališče v Celje. Kam se pošilja sadje? V Trst. Odkod prihaja pozimi zelenjava? Iz Egipta. Proti jugu so vrata odprta, široko odprta, proti severu so zaprta. Da, da, Celje teži proti jugu. — Tako pošten Nemec o Celju. Slovinci, komur je mogoče, naročajte „Ring“, da bode te spoznali, kaka razlika je med poštnim Nemcem in pa našimi odpadniki. „Ring“ izhaja v Hartbergu in stane celo leto 6 K.

(Nedeljski počitek.) Dr. Iv. Dečko, odvetnik v Celju, je vpeljal v svoji pisarni delni nedeljski počitek, tako da se uradniško osebje menja in je vsako drugo nedeljo prosto.

(Še ena bomba!) Danes je vrgel „Slovenec“ za „Domovino“ še eno bombo zaradi mladeniških shodov. Toda ta je bila tako razklopotana, da smo komaj od daleč opazili, ko se je presgoda, razpočila, nekaj slabotnih treščic. Na eni izmed njih se je čitalo kakor navadno sumničenje in sicer: Ni res, da je dotični dopis o mladeniških shodih prišel iz Slov. goric! — Na tem sumničenju je sezidano vse ostalo. Potem veste!

(Požar.) Včeraj dopoldne je nastal ogenj v Podlogu pri Gotovljah. Pogorela je hiša in kozolec posestanika po domače Četine. Na lice mesta prišedšim požarnim brambam se je posrečilo ogenj ustaviti.

(Mladeniški shod v Petrovčah.) Na shodu v Petrovčah v nedeljo, dne 15. avgusta t. l. je bilo nad 1100 udeležencev. Udeležilo se je veliko število mladega sveta, zlasti iz Št. Jurja ob juž. žel., od koder se je pripeljalo več narodnih zastavami odičenih vozov. Glavni govor je imel znani govornik dr. A. Medved iz Maribora.

(Is Šmarjete pri Celju.) Ni še preteklo eno leto, odkar je naš mojster kovač tako močito odstranil tisto pokvečeno tablico z nemškim napisom: „M. Ravnak, geprüfter Haf u. Wagenschmied“, ker ga je nekdo v „Domovini“ prijazno opozoril in mu povedal, da je tak nemški napis v slovenski vasi prava mojstrska neumnost, kateri se posmihajo vsi pametni ljudje — tudi Nemci sami. Naši prismojeni in zaslepljeni nemčurji bi nevede ganjeni in prešinjani od tega nemškega napisa na tej spakedrani tablici najraje pred njo na kolena popadali in jo molili in častili kakor nekda sinovi Izraelovi zlato tele. Gospod mojster, kje sta imeli to nemško tablico celo leto? Ali ste jo poslali na svetovno razstavo v Celje ali v Vojnik ali morebiti celo v Škofjovno? Katere nemčurška muha vam ne da miru, da ste sedaj, ko bo že skoraj leto okoli, spet natakili tisto staro nemško tablico na svojo kovačnico? E naš Mihael je postal sam tako pameten, da je že vendar enkrat spomnil, da mora sedaj, ko si je postavil nov „usod“ imeti tudi „nobel“ tablo na svoji hiši, ki naj oznanjuje ljudem, da prebiva v tej hiši mož slovenskega rodu, ki se pa strahuje svojega materinega slovenskega jezika. Žal da imamo pri nas še nekaj tako „vrlih“, vsega spoštovanja „vrednih“ možakov — Slovincov — ali kakor jih imenujemo po pravici in v resnici — nemčurjev.

(Polzela.) Močna burja, ki je v uradi večer razenjala, odnesla, onir. odpeljala je ob 10. uri

zvečer iz postaje Polzela-Braslovče železniški vagon, kjer je s premogom naložen stal. Grozna nesreča bi se bila lahko pripetila, ko bi se bilo to pred peto uro zgodilo in bi bil vagon, katerega je bil veter z vetrovo naglostjo skoz postaje Št. Peter, Žalec in Petrovče proti Celju gnil, v iz Celja prihajajoči vlak trčil. Okolščine, da proga od Žalca proti Celju ne pada in vrhu tega velik ovinek dela, vsled česar je vagon z manjšo naglostjo v Celje priletel, ter srečnemu slučaju sploh se je zahvaliti, da se ni med potjo ali na postaji v Celju velika nesreča pripetila.

(Iz Šoštanja.) Na dan pred rojstnim dnem cesarja dne 17. t. m. hotelo je tudi v Šoštanju vojaštvo prirediti primeren večer. Iskali so primerne lokale in bili precej obkoljeni od naših „Nemcev“. Pokazali so jim svoj lokal pri P., pa jim ni ugajal. Gospodje častniki so ga odklonili z opombo, da želijo tudi električno razsvetljavo, na kar so Nemci seveda debelo gledali in bili primorani slediti gospodom častnikom in drugemu občinstvu v hotel R., kjer so naročili Slovenci narodno godbo iz Celja. Nemcev je prišlo k tej veselici obeh 6 (beri šest) in so bili od začetka navidezno tudi zadovoljni. Ko pa je zaigrala godba znano pesem „Slovenec sem“, so vsi nenkrat vstali in zbežali, zginili so kakor kafa. Občinstvo pa se je zabavalo do ure zjutraj in mu je jako dobro ugajala narodna godba. Kar pa je „vahtarca“ pisala o narodni godbi, da je morala oditi, je nesramna laž.

(Lovska sreča.) Lovski čuvaj g. Kladnika, c. kr. poštarja na Vranskem, Skuhaj, je ustrelil prejšnjo nedeljo v Jaseničnikovih gozdech nad Merincem lepega gamza. Po dolgih letih zopet — velika lovska sreča.

(Obletnica.) Jurkove kočje na Lisci se bo praznovala dne 6. septembra t. l. Natančneje prihodnjič.

(Popravek.) Obžalujemo, da so se nam vrinile v zadnji števec „Domov“ v dopisu „Od Save“ sledeče tiskovne pomote: namesto „Rainhofer“ bi moralo stati „Rainhofen“, namesto „Knik“ bi moralo stati „Kink“; dalje sta izpuščeni med igralci imeni gospica Terezina Vrstovšek in g. Ivan Matko ml.

(Shod v Polskavi.) V nedeljo, dne 23. t. m. je bil v Polskavi jako buren politični shod. Govorila sta poslanca Robič in Rožkar in dr. Ku kovec iz Celja. Slednjega so podkupljeni nemčurji z vso svojo divjostjo hoteli prisiliti, da bi pretrgali njegov govor, pa so klavrno pogoreli. Več prihodnjič. Shod je bil sijajna zmaga slovenske stvari na Polskavi.

(Ptuj.) Uradovanje okrajnega šolskega sveta. Pred kratkim je bil neki kmet obsojen na 10 K kazni, ker ni redno pošiljal svojega sina v šolo. Ker pa je oče dal sina v službo ter ni on zakrivil, da ni fant redno obiskaval šole, temveč dotični gospodar, zategadel se je pritožil zoper to razsodbo v slovenskem jeziku, a pozabil je priložiti neko prilogo. Slavni okrajni šolski svet je vrnil pritožbo in vzrok zapisal v blaženi nemščini. Ali ni to predrznost, na slovensko vlogo nemško odgovarjati. Kaj Vi, gospodje odborniki okrajnega šolskega sveta, ki ste samo odlični Slovenci, nimate toliko vpliva, da bi se slovensko uradovale? Žalostno pa resnično.

(Ljutomer.) Krasno uspela sokolska slavnost v Ljutomeru nemčurje hudo akribi, ker vedo, da jim bodo odsej Slovenci bolj na njih dolge prate gledali. Da bi si napravili nekoliko korajžje, lažejo po nemških časopisih o shodu, da se kar kadi. List celjske nemške barabščine trdi n. pr., da je eden govornikov pozval aborovalce, naj roko vzdigne, kdor se vkljub njegovemu govoru ni Slovenec, ker dobi potem cekin. V resnici je pa govornik pozval 3000 glav broječo množico, naj oni roko vzdigne, da dobi cekin, kdor je že kaknega nemčurja kje videl, ki bi bil pošten človek. To je pa nekaj drugega! Da nihče ni mogel ponudnega cekina zasluziti, je dokaz, da nemčurja poštenjaka na svetu sploh ni. To pa dokazujejo tudi lažnjiva poročila nemških dopisovalcev nemških listov à la „Deutsche Wacht“.

(Okrajno glavarstvo v Ljutomeru.) Ko so pred nekaj tedni prišli nemški divjaki v Ljutomer tult, politična oblast niti z marincem ni mignila, da bi branila zasebno lastnino pred iz-

gredi te tolpe. Šele sedaj se je začela zoper nekatera individua preiskava zaradi javne posilstosti, ko so divjaki odtegnili pete v Gradec in drugam. Dne 15. t. m. so pa Slovenci mirno slavili lipo ustanovno slavnost „Murskega Sokola“. Kakor še sploh Slovenci nikdar niso povzročili ob priliki svojih slavnosti nemirov, tako tudi ta dan noben Slovenec niti mislil ni na nemškutarje, ki so se skrili kakor kafa, ker so izprevideli, da bi se jim presneto slabo godilo, če bi ne bili prav lepo ponižni. Vendar je pa naša avstrijska vlada ljutomerska poslala celo kompanijo žandarjev s puškami, nasajenimi bajoneti, pikhaubami in samokresi, da so s svojo prežo po nepotrebnem izzivali mirne Slovence, ki niti mislili niso na nemir. Ljudstvo je šele vsled prihoda te oborožene armade postalo seveda silno razburjeno in stiskalo je pesti ter proklinjalo avstrijsko vlado, ki par nemčurjem na ljubo na tak način sramoti tisoče vrlih slovenskih državljanov. Le tako naprej, c. kr. okrajni glavar v Ljutomeru! To nam je prav! Tudi slovensko ljudstvo boste nazadnje vendar vzbudili iz njega prevelike krotkosti. In na tak način bode Slovenec tudi kaj dosegel.

(Ljutomer.) V nedeljo, dne 30. t. m. ob 10. uri dopoldne se bode vršila v Vaupotičevi gostilni v Ljutomeru volitev novega starešinstva četrte obrtniške zadrage v Ljutomeru. Z ozirom na važnost te volitve pozivamo vse slovenske obrtnike te skupine, da pridejo omenjenega dne pravočasno in polnoštevilno na volišče in si izvolijo v starešinstvo iz svoje sredine može svojega zaupanja, kateri pa naj bodo tudi odločno narodnega mišljenja.

(Hrvatsko in slovensko sokolstvo.) Preteklo nedeljo je varaždinski „Sokol“ priredil v Varaždinu javno telovadbo, ki je sijajno uspela. Udeležilo se je prireditve tudi več štajarskih Slovencev iz Središča in obližja. Prejšnji dan se je varaždinski „Sokol“ udeležil po odposlanstvu ustanovne slavnosti „Murskega Sokola“ v Ljutomeru.

Druge slovenske novice.

(Volitve v ljubljansko trgovsko bolniško blagajno), ki so bile predvčeršnjem, so se izvršile s popolnim porazom nemške stranke, ki si je toliko prizadejala, da bi dobila to važno društvo v svoje roke. Vkljub temu, da so zbornali nemške člane od vseh strani, so tako žalostno pogoreli, da jih mora biti naravnost sram. Ko so videli, da je ves njihov napor zaštonj, se niti upali niso iz kazine, kjer so se utaborili. Izvoljeni so sledeči — slovenski odborniki: Lillež 165, Šarabon 164, Mejač 163, Jebačin 131, Trček 125, Knez 124, Anderwald 121 in Magdič 119. Izmed starih „nemških“ odbornikov je voljen samo Treun s 161 glasovi. Dosedanji predsednik Mayer je dobil samo 44 glasov. Vsa čast vrlih slovenskim trgovcem in njihovim uslužbencem, ki so pokazali, da si ne pušče komandirati od par Nemcev, ki so mislili, da bodo s svojo zvijačo za hrbtno velikanse slovenske večine gospodarili s slovenskim denarjem. Ti gospodje so se pač prepričali, da jim je za vedno odklenkalo.

(† Notar Vehovar.) Iz Cirknice na Notranjem skem došel je tužni brzojav, da je tam umrl c. kr. notar g. Leopold Vehovar. Bil je rojen na Pristavi pri Šmarjah na Štajarskem, gimnazijo je študiral v Mariboru, v Celju se je pripravil za notarijat kot koncipijent in nastopil leta 1894 svoje mesto kakor c. kr. notar pri novoustanovljenem okrajnem sodišču v Cirknici. G. Vehovar je bil skoz in skoz blaga in plemenita duša, zapustil je v Celju mnogo prijateljev in ti kakor tudi njegovi znanci podrogo bridko obžalujejo njegov konec življenja, ki je prišel popolaoma nepričakovan. Gosp. Vehovar je malo prekorčil 40 let. Brat njegov, gosp. Miloš Vehovar, je c. kr. avokant v Ljubljani.

(Ali je Zagorje še slovensko?) vpraša sobotni „Slov. Narod“ in poroča, da je na tamonjšji šoli napisan samonemški napis. Res era mota za nekda tako narodno Zagorje. Poroča tudi, da boče tamošnja nemško-socijalistična zveza na vsak način odstraniti slovenskega zdravnika in ga nadomestiti z nekim dr. Jakli- nom iz Celja. Ta gospodek je asistent v celjski

bolnišnici in znan kot pristen hajlovček. Brez nemčurskega plevala (plavic) si ga sploh misliti ni mogoče. Lahko si je torej misliti, da si ga zagorski nemčurji žele dobiti v svojo sredo, ker bi bil „izvrstna moč“ za njihove prusaške namene. Čudno se nam zdi, da se ravno g. Čobal, ki tako rad bruba svoje „buržoazijske oale in tepce“ na „nacionalne“ kroge, tako poteguje za tega ultranacionalnega nemčurskega hajlovca. Dolžnost slovenskih zagorskih krogov je pač, da se zopet enkrat malo zdramijo in se uprejo takemu importiranju celjskih hajlovcev v slovensko Zagorje.

(Deželna vrtnarska razstava) se odpre dne 5. p. m. v Celovcu. Seveda je popolnoma nemška in prepričani smo, da za Slovence ne bo imela nobene koristi, kajti bognedaj, da bi morda kak Slovenec pod svojim slovenskim napisom kaj razstavil. Zato tudi ne verjamemo, da bi se razstave Slovenci sploh udeležili.

(V Vetrinju) je imel „šulferajn“ svojo veselico. Med onimi, ki so se najbolj „martrali“, za „sijajen“ uspeh veselice, čitamo tudi imeni dveh grofinj z velenemškimi imeni Morozzo in Festetic. No, pa zato Slovenci na Koroškem menda še ne bodo tako hitro pohrustani, kakor si žele vetrinjski visoko in nizkorodni velenemci.

(Zgradba bohinjske železnice) napreduje tudi na Goriškem. Tunel pod kostanjeviškim samostanom pri Gorici se že vrta in so na eni strani 17 m, na drugi pa 20 m prodrli v hrib. Na dan se izvrtja do 8 m.

(Ustrelila se je), kakor se poroča iz Gradiške, komtesa Manzano iz Bračana. Njen mož je pred kratkim pobegnil, zapustivši nad 200 000 kron dolgov. To je grofico tako užalostilo, da se je v svojem gradu ustrelila z revolverjem.

(Vpisovanje na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici) bo dne 14. in 15. septembra in sprejemni izpit za prvi tečaj 17. sept. ob 8. uri. V višje tečaje se ne sprejme novih gojank.

(Skrivnostni slučaj.) Prošlo sredo je prišel strojevodja juž. železnice Jakob Vračko opoldne na svoj dom v Rojnu pri Tratu. Vrata je našel zaklenjena in jih je moral vlomiti. Ko je vetopil, je videl svojo ženo ustreljeno na postelji in zraven nje je ležal vojaški revolver, last v isti hiši stanujočega nadporočnika 97. polka Sigfrida Hellerja. Nadporočnik je šel ob 9. uri iz hiše in zaslišan ni vedel povedati, kako je prišel revolver v Vračkovo stanovanje. Ljudje v hiši so slišali en sam strel, a Vračko je izpovedal, da je on enkrat ustrelil za poskušnjo, če je revolver nabit. Vračko je tudi rekel, da je živel s svojo 23 letno ženo v jako srečnem zakonu. Vračkota so zaprli, ker sumničijo, da je sam svojo ženo ustrelil.

(Družba sv. Cirila in Metoda na Istro) je imela v minolam poslovnem letu dohodkov 53 386 K 57 v in stroškov 50 940 K 17 v. Družbina imovina znaša 134 967 K. Podružnic je imela družba 54. Družba vzdržuje 10 ljudskih šol, kar je najboljši dokaz, koliknega pomena je za ubogo Istro, kjer slovensko in hrvaško prebivalstvo nima drugega prijatelja, kakor edinole „Družbo“, kajti vlada in Italijani istrskih Slovanov niti poznati nočejo.

Politični pregled.

(Čehi in ogrska kriza) Kakor zatrjujejo nekateri češki listi, ni javno mnenje na Češkem ravno preveč nasprotno madžarskim narodnostnim zahtevam. Glavni vzrok temu je pač, da hočejo Čehi na vsak način delati ovire Körberjevi vladi, od katere ne morejo ničesar dobrega pričakovati. Sedanji neznanost položaj v Avstriji so zakrivali Nemci, ki so svoj čas z obstrukcijo preprečili nagodbo s Ograko. Čehi pa so krivica, ki jim jih dela nemška vlada, ne bodo tako nemni, da bi to vlado še podpirali. Kar se tiče nas Jugoslovancev, smo pač tudi lahko popolnoma enakega mnenja s Čehi, kajti oni doka vsaj tistam kaj od vlade, mi pa čisto nič. Torej le v odločen boj proti taki vladi.

(Podravljen gimnazij.) Poljsko privatno gimnazijo v Tešnu v Šlesiji so podržavili. Za podržavljenje te gimnazije, se je bil dolgotrajen boj.

(Dalmatinski Srbi za slovo s Hrvatsko.) Mislil teden je bil v Splitu v Dalmaciji shod

zaupnih mož srbske stranke v avstrijskem Primorju. Razpravljalo se je v prvi vrsti vprašanje o složnem postopanju s Hrvati. Sklenilo se je, da bo srbska narodna stranka gojila dobre odnose z drugimi avstrijskimi Slovani. Skupščina je pooblastila odbor, da se sme svobodno pogajati s Hrvati v zadevi sloge. Ta sklep je naredil na Hrvate najboljši vtis. Prvi korak k slogi je storjen. Bog daj, da bi se kmalu popolnoma zedinili hrvaški in srbski narod, katerih ni nihče drug nego vlada razdvajala, da bi lažje v kalnem lovila.

(Na Hrvatskem) so se iznova pojavili nemiri, ki so jih povzročili zopet oni nesrečni madžarski zagrizenci, ki jedo hrvaški kruh po postajah južne in državne železnice na hrvaški zemlji. Na grobu žrtev, ki so zopet padle v Zapršiču, je govorilo več govornikov, med njimi neki sivolas 70-letni kmet, ki je rekel, da se rajši vsi kmetje nastavijo bajonetom kakor bi pustili, da plapolja madžarska zastava na hrvaških tleh. Vse navzoče je pretresel prizor, ko se je zgrudila na grob enega izmed ustreljenih kmetov njegova žena s svojimi enajstimi otročiči. Kdo ne bi ob takem prizoru zaškrtal z zobmi in stisnil pesti proti onim lopovom, ki smejo nekaznovani izzivati narod, da ga potem orožniki streljajo kakor divjo zver! Fej, taka vlada, ki dopušča, da se gode taki zločini pod njenim varstvom!

(Položaj na Ogrskem) se še ni nič zboljšal. Cesar je v Budimpešti in pridno sprejema različne veljake, da mu poročajo svoja mnenja o rešitvi zavoženega ogrskega državnega voza. Kakor vse kaže, bo Khuen še morda več tednov ostal začasni vodja budimpeštanske vlade, kajti rešitve se kmalu še ni nadejati. Cesar je videti zelo utrujen in nekoliko nervozen. Vidi se, da ga navdajajo resne skrbi. Ni torej čudno, da se opaža pri njem nekaka slaba volja, ki vpliva tudi na njegovo okolico. Vzlic temu so pa vesti o kaki cesarjevi odpovedi popolnoma izmišljene. V zadevi madžarskih narodnih zahtev pa stoji cesar na stališču, da se sme opoziciji v malenkostih ali popolnoma nič popustiti. Zato tudi mislijo nekateri, da bo bodoči mož na Ogrskem sedanjí finančni minister Lukacz, ki je popolnoma istega mnenja s cesarjem, da se namreč armada ne sme razbiti. Cesar je tudi sprejel ministra vnanih zadev Goluchowskega in sprejme tudi vojnega ministra Pietreicha. Politični položaj je, kakor je razvideti, v resnici zelo resen.

(Vetaja v Macedoniji) Sultan je sprejel vse zahteve, katere je stavila ruska vlada valed umorstva konzula Rostkovskega. Ruska bojna ladja se je že odpeljala mimo Carigrada v Silun po truplo umorjenega konzula. Pogreb se je izvršil v Monastiru na najslavesnejši način. Turške oblasti so prepovedale domačemu krščanskemu prebivalstvu udeležbo pri pogrebu, valed česar se je ruski podkonzul Mandelstamm pritožil. — Preiskava v Monastiru je dognala, da je bil Rostkovsky žrtev zarote, ki se je sklenila proti vsem inozemskim konzulom. Listi mnogo poročajo o grozovitostih turških vojakov, ki plenijo in požigajo, kamor pridejo. V Zelenici so stopili z vlaka in udili za delavci na polju ter jih poklali, kolikor so jih dohiteli. Železniški družbi se je zapovedalo, da odpusti vse uslužbence bolgarske narodnosti, ker so baje v zvezi z vstaši, ki z dinamitom rušijo železnice. Železniška uprava jih se boji odpustiti, ker bi se potem gotovo maščevali. V najkrajšem času se začne baje vstaja po celi Macedoniji.

(Umrli) je v Rimu Menotti Garibaldi, sin onega Garibaldija, o katerem znajo naši stari laški veterani toliko povedati. Tudi sedaj umrli Garibaldi je že poskušal v prostovoljci svojo srečo, ali mu ni bila tako mila, kakor očetu. Njegova smrt bo jako razžalostila avstrijske lahonce, kateri so umrlega imeli v veliki časti.

(Afera Humbert) je za sedaj končana. Sodba je obsodilo vse štiri obtožence in sicer Terzo in Friderika Humbert vsakega na pet let ječe in 100 frankov globe. Brata Teresina Roman Daurignac in Emila Daurignac sta dobila prvi tri leta, drugi dve leti ječe. Smešno je res, kako in koliko se obsodi ljudi, ki so goljufali za več kot sto milijonov, medtem ko bi se reveža, ki bi ukradel sto kron kaznovalo nič manj, ali pa

še več. Ta afera je zopet pokazala, kako trpi justica pod vplivom politike, kajti v zadevo je zapletenih več odličnih francoskih politikov, med njimi sam justični minister.

Loterijske številke.

Trst, dne 22 avgusta 1903: 48, 67, 88, 64, 74.
Linc, „ „ „ 62, 19, 72, 47, 46.

Listnica uredništva.

Vse gg. dopisnike, katerih dopisov nismo še mogli radi pomanjkanja prostora priobčiti, prosimo potrpljenja. Ščasoma pride vse na vrsto. Uredništvo.

Vabilo.

Ker izvenredni občni zbor, sklican na 23. avgusta t. l., radi premale udeležbe ni bil sklepljen, se tem potom sklicuje drugi.

izvenredni občni zbor

„Kmetijskega društva v Laškem

registrovane zadruge z omejeno zavezo“
ki se boe vršil

v nedeljo, 13. septembra t. l., ob pol 4. uri pop.
v salonu posojilnične gostilne v Laškem

kateri boe sklepljen brez ozira na število udeležencev.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Sklepanje o razdružbi zadruge.
3. Eventuelna izvolitev likvidatorja.

(359) 1

NAČELSTVO.

Posestvo

v obsegu 70 johov po 1600 kvadratnih sežnjev, arondirano, v najboljšem stanju, z zadostujočimi poslopji, vsem gospodarskim orodjem in enim johom regeneriranega, zelo rodovitnega vinograda, ob deželni glavni cesti, v bližini železnične postaje ne daleč od Zagreba na Hrvatskem

— se prodaja. —

Bogati gozdi v okolici dajejo lepo priliko za izdatno in nepretrgano lesno spekulacijo vsake vrste, kakor tudi raztresenje za ljubitelje lova.

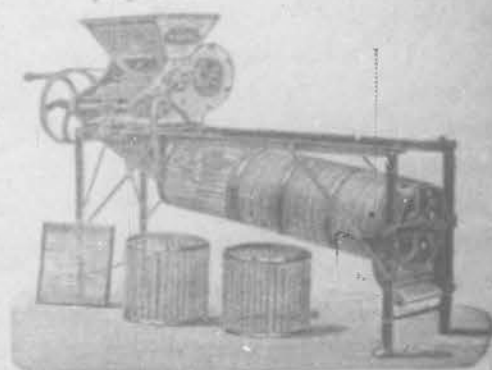
Natančnejše podatke daje: Brleković, Peščenica, Lekenik, Hrvatsko.

K sezoni!

Trgovina z železnino „MERKUR“ Peter Majdič
Celje, Stajarsko *** Podružnica v Kranju, Gorenjsko

priloga

svojo veliko zalogo različnih poljedelskih strojev, kakor: gepeljne, mlatilnice, čistilnice, alamoznice, mlne in stiskalnice za grozdje in sadje, vetrnice, brane za njive in senožeti, pluge itd.

po najnižjih cenah. (398) -9

Prodaja.

Zaradi prostornih razmer se bo opustila rudniška mlekarina v Trbovljah in živina, večinoma

krave mlekarice mōlltalske pasme

se bodo prostovoljno prodale. Kupci se prosijo, da se osebno oglase pri rudniškem ravnatelstvu v Trbovljah, ker se pismena pojasnila ne bodo dajala

(269) Cena vžigalic: 13-4

1. orig. zaboj s 500 zavitki (normal) K 48—
franko Ljubljana, 2% popusta.

1. orig. zaboj s 500 zavitki (Flaming) K 52—
franko Ljubljana, 2% popusta.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Trgovina z železnino „MERKUR“ PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta števil. 12

priloga svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lito železo, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelskega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode, tehnične, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovođe, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomazeva žilindra, najboljše umetno gnojilo.

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih krišev. *

Postrežba točna

Cene nizke.